

ديشر د حقوقو نړيواله اعلاميه

د بریځي نېټۀ (۱۰ دسمبر ۱۹۴۸) (۱۹۴۷.۹.۱۹ش

د ملګرو ملتونو دسازمان عمومي غونډه

مقدمه

«څرګنده چې دېشري کورنۍ دتولو غړو ذاتي چېټټ پېژندنه او دهغوي پر رڼک او انتقال له منونکې حقوق په نړۍ کې د ارادې ، عدالت او سولې اساس ټنګيدوي

، تحقير او د هغو نه پېژندنه په وحشيانه عملونو منجر شوي چې د بشریت روح په ګناه مجبوروي او دهغې نړۍ ظهور يې چې په هغې کې بشر په بيان او عقیده کې ازاد اور له وېرې او فقر څخه فارغ وي، د بشر دلوړو آملو تر سرليک لاندې اعلان کړي دي. له هغه ځايه چې اساساً بايد د بشري حقوقو د قانون په اجرا کولو سره حمايت وشي، چې بشر د وروستۍ علاج په نوم د ظلم او فشار پر ضد په قيام مجبور نه شي

،له هغه ځايه چې اساساً لازم دي چې د ملتونو تر منځ و دوستانه اړيکو پراختيا بايد توفيق شي

،له هغه ځايه چې غړي هيوادونه سره متعهد شوي چې د ملګرو ملتونه په همکاري سره نړيوال احترام، دېشري حقوقو اوپنښو د ارادېو واقعي رعايت تامين کړي

،له هغه ځايه چې د دغو حقوقو او ازديو په نسبت ګڼ مفاومت د دغه تعهد د مکمل اجرا له پاره خاص اهميت لري

،، د دغو حقوقو او ازاديو احترام پراختيا ومومي اويا ملي او بين المللي تدريجي تدابير، دهغوي حمايتي او واقعي اجرا او پېژندنه که د غړو هيوادونو په منځ کې وي او يا د هغو هيوادو د خلکو په منځ کې چې د هغوي په قلمرو کې وي، تامين شي. لومړنۍ ماده

د بشر ټول افراد ازاد نړۍ ته راځي او د حيثيت او د حقوقو له پلوه سره برابر دي. ټول د عقل او وجدان خاوندان دي او بايد يو له بل سره د وروړۍ په روحيه سره چلېند کړي.

دوهمه ماده

په بيا د نژاد، رڼک، جنس، ژبه، مذهب، سياسي عقيدې او يا هره بله عقیده چې وي. او هم دا رڼکه د قوم، ټولنيزې وضع، (؟؟؟)، زېږېدنه او يا هر بل موقعيت چې وي، د ټولو هغو حقوقو او ازاديو څخه چې په دغه اعلاميه کې ذکر شوي دي ، ګټه واخلي. سر بيره پر دې هېڅ ټول تعييع رامنځ ته نه شي چې د يو هيواد پر سياسي ادارې، قضاې او يا بين المللي وضعې مينې وي، که څه هم دغه هيواد مستقل نر لاس لاندې او يا غير خود مختار وي، د هغه حاکميت په يو ټول سره محدود شوي دي.

درېمه ماده

هر څوک د ژوند، ازادې او شخصي امنيت حق لري.

څلورمه ماده

هېڅ څوک نه شي کولې چې څوک په غلامۍ کې وساتي. او د غلامانو را کره ورکړه په هر ډول چې وي ممنوع ده.

پېنځمه ماده

هېڅ څوک نه شي کولې چې څوک تر شکنجې، مجازات او يا داسې چال چلن لاندې چې ظالمانه، دانسانيت او د بشري شتونو پر ضد او توھين آمېز وي، وساتي.

سېږمه ماده

هر څوک حق لري چې دهغه حقوقي شخصيت په هر ځاي کې د قانون په وړاندې د يو انسان په نوم وپېژندل شي.

اوومه ماده

ي له پرته په مساوي توګه د قانون له حمايت څخه برخمن شي . ټول حق لري چې د هر ټول تعييع په وړاندې چې د دغې اعلامې تاقص وي او د هر ټول تحريک په وړاندې چې ددغه ټول تعييع دپاره رامنځ ته شي په مساوي توګه د قانون له حمايت څه برخمن شي. داتمه ماده

دهغو عملونو په وړاندې چې د هر فرد پر بنسټيزو حقوقو تجاوز وکړي او هغه حقوق د اساسي قانون او يا بل کوم قانون په وسيله د هغه د پاره پېژندل شوي وي، هر څوک مالخو ملي محکمو ته د رجوع کولو حق لري.

نېهمه ماده

هېڅ څوک بايد په خپل سر توقيف، حبس او يا تعييد نه شي.

لسمه ماده

، په بشر تساوي سره حق لري چې د هغه دغوۀ د يوې مستقلې او بې طرفې محکمې په واسطه په منصفانه او علنيۍ توګه سره ارزيايې شي او دغه يو محکمه کولې شي د حقوق الزامونو او يا بل هر جرايې اتهام په باب چې شخص ته منوجه شوي دي، پرېکړه وکړي. يوولسمه ماده

هر څوک چې په يوم جرم متهم شوی وي، بې ګناه شميرل کيږي، تر غو بورې چې د عمومي دغوۀ په جريان کې چې په کې د هغه د دفاع له پاره ټول ضمانتونه تامين شوي وي، دهغه ګناه په قانوني توګه ثابت شي.

و. په خاطر چې نو موږي عمل د ارتکاب په وخت کې د ملي او يا بين المللي حقوقو په موجه جرم و نه پېژندل شي، محکوم نه شي. په هم دي توګه له هغه سزا څخه چې د جرم دارتکاب په وخت کې ورسره اړه پېدا کوي، شديد سزا نه چا ته نه ورکولې کيږي. و. چارو. د اوسېدو ځاي او يا خپلو ليکونو کې نه ټايې چې د په خپل سر مداخلتونو هاف واقع وي او نه ځايې چې شرافت، نوم او وقار يې د تعرض لاندې واقع شي. هر څوک حق لري چې د دې ټول مداخلتونو او خپلو پر ضد د قانون تر ساتنې لاندې واقع شي.

ديارلسمه ماده

هر څوک حق لري چې د هر هيواد په دننه کې په ازاد ټول ټک راتګ وکړي او خپل د اوسېدو ځاي غوره کړي.

هر څوک حق لري د خپل هيواد په شمول هر هيواد پرېږدي او يا خپل هيواد ته بيرته وگرځي.

څوارلسمه ماده

هر څوک حق لري د تعقيب شکنجو او ازار په ضد د پناه ګاه په لټه کې شي او يو بل هيواد ته پناه يوسي.

په هغو حالاتو کې چې تعقيب په عمومي او غير سياسي جرم او يا د ملګرو ملتونو د مقامد او اصولو پر مخالف چال چلن مينې وي، له دغه حق څخه ګټه نه شو اخېستل. پېځلسمه ماده

پېځلسمه ماده

هر څوک حق لري چې د تابعيت درلودونکې وي.

هېڅ څوک د خپل تابعيت او يا د تابعيت د تعيير له حق څخه په سر محروم کولې نه شي.

شهارلسمه ماده

نړۍ له هر ټول نژادي، قومي، تابعيتي يا مذهبي محدوديت څخه پرته يو له بل سره واده وکړي او خپله کورنۍ جوړه کړي. د ازدواجي ژوند په ټوله موده او د هغه د انحلال په وخت کې ښځه او مېړه د واده په اړوندو چارو کې د مساوي حقوقو لرونکي دي.

واده بايد د ښځې او نر په مکمل رضايت سره په ازادانه توګه تر سره شي.

کورنۍ د ټولنې، طبعي او اساسي رګن دۍ او حق لري چې د ټول او ټولنه له حمايت څخه ګټه واخلي. اووه لسمه ماده

هر شخص په انفرادي او يا په ټولنيزه توګه د مالکيت حق لري.

هېڅ څوک د مالکيت له حق څخه محروم کولې نه شي.

اتلسمه ماده

مذهب يا عقيدې د تعيير او هم دا رڼکه د ايمان او عقيدې د اظهار سامن دي او هم پر مذهبي تعليماتو او ديني مراسمو په ترسره کولو شامل دي. هر څوک کولې شي له دغه حق څخه په انفرادي او يا ټولنيزه توګه په خصوص او يا عمومي ډول ګټه واخلي. ټولسمه ماده

ي. حق لري او دغه حق هغه څه په بېره کتې نيسي چې بايد د خپلو عقيدو د اظهار څخه دي څوک تفيويې او اضطراب ونه لري او د اطلاعاتو او افکار په ترلاسه کولو او ټولو ممکنه وسايلو ته د هغو په انتظار کې د سرجي ملاحظاتو څخه پرته دي ازاد واوسي. څلمه ماده

هر څوک حق لري چې په ازادانه توګه سره د مسالمت آميزه ډلي او جمعيتونه جوړ کړي.

هېڅ څوک په اجتماع کې په ګډون کولو مجبورولې نه شي.

يووېښتمه ماده

هر څوک حق لري چې دخپل هيواد د عمومي چارو په اداره کې په مستقيمه توګه او يا دهغو استازو په وساطت سره چې ازادانه غوره شوي دي، برخه واخلي.

هر څوک حق لري په مساوي شرايطو سره دخپل هيواد عمومي عهدو ته ورسيږي.

و. انتخاباتو په واسطه چې په مذاقت سره او په دوراني توګه ترسره شي، اظهار شي. انتخابات بايد عام او د مساواتو په رعايت کولو سره عملي شي او د ښي رايې ورکولو او يا سره ورته طريقې په واسطه ترسره شي چې د رايې ورکولو ازادي تامين کړي. دووه وېښتمه ماده

، امنيت حق لري او جائز دي چې د ملي هغو په وسيله او په نړيوالې مرستې سره اقتصادي ، ټولنيز او فرهنگي حقوق چې د هغه د شخصيت ازاد ټکارندوي او د هغه د مقام د پاره لازم دي ، هر هيواد او د منابع او تشکيلاتو په رعايت کولو سره ترلاسه کړي. درويښتمه ماده

هر څوک حق لري چې کار وکړي، خپل کار په ازادانه توګه سره غوره کړي، د کار د منصفانه او رضايت يوونکو شرايطو غوښتونکې وي او د بې کارۍ په وړاندې ترجمات لاندې واقع شي.

ټول حق لري چې له هېڅ ټول تعييع څخه پرته مساوي کار په مقابل کې مساوي اجوره تر لاسه کړي.

هر څوک چې کارکوي د منصفانه او رهايت يوونکې اجورې، مستحق کيږي چې د انساني شتونو سره برابر د هغه او د هغه کورنۍ ژوند تامين کړي اود لزوم په وخت کې د ټولنيز حمايت د بلې نوي وسيلې په واسطه هغه تکميل کړي.

هر څوک حق لري چې د خپلو ګډو د دفاع د پاره له نورو سره اتحادي جوړ کړي او په اتحاديو کې هم ګډون وکړي.

څلورويښتمه ماده

هر څوک داستراحت، فراغت او تفرېح حق لري او په تيره يا د دوراني رخصتو او د کار دمعقولو ساعتونو په محدوديت سره د حقوقو مستحق دي.

ښځه وېښتمه ماده

هم دا رڼکه حق لري چې ښيکارۍ، معنويتيا، نانوايي، ناروغتيا، ګونډه کېدو او نورو ټولو مواردو کې چې د انسان دارادي نه دباندې عواملو په وجه د ژوندانه اړتياوو پوره کولو وسايل له لاسه تللي وي اواړيومندانه ژوند له شرايطو څخه برخمن شي. مړنډي او ماشومان حق لري چې د ځانګړي مرستې او ځانړنۍ څخه ګټه واخلي، ماشومان که د واده په واسطه يا بې تکاچه پېدا شوي وي د مساوي ټولنيز ځغ بايد برخمن شي.

ښيرويښتمه ماده

، سره په لومړينو او اساسي پړاوونو کې وېرېا لومړني تعليمات بايد اجباري وي. حرفوي، تکنیکي زده کړې، عموميت ومومي لوړې زده کړې بايد د مساوي شرايطو سره د ټولو پرمخ ځايېدوي او ټول د استعداد او وړتيا په بنسټ له هغه څخه ګټه پورته کړي. سړ والي او بشري حقوقو او بنسټيزو ازديو ته درناوي د زياتوالي په لوړې وهولوي شي. ټيونه او روزنه بايد ټولو ملتونو، توکمونو او ديني ډلو تر مينځ نفاهم، نظم او دوستي بياوړي کړي او د ملګرو ملتونو هڅې د سولې د پهارتيا د پاره پرم ځغ پغږي. مبتدي او پلرونه دخپلو اولادو د ټيوني او روزنې د نوعت په غوره کولو کې د لومړيتوب حق لري.

اووه وېښتمه ماده

هر څوک حق لري په فرهنگي ، ټولنيز ژوند کې په ازادانه توګه ګډون وکړي ، د هنرونو او فنونو څخه ګټه واخلي او په علمي پرمختګونو او دهغو په ګټو کې برخمن شي.

هر څوک حق لري چې په ټونه کې د داسې يو نظم د برقرارې غوښتونکې وي چې په ټولنيز او نړيواله توګه هغه حقوق او ازادي چې په دغه اعلاميه کې ذکر وي تامين کړي او پر هغو عمل وکړي.

اته وېښتمه ماده

هر څوک حق لري چې په ټولنه کې د داسې نظم غوښتونکې شي چې په دې اعلاميه کې بيان شوي حقوق او ازادي تامين کړي.

نه وېښتمه ماده

هر څوک دهغې ټولنې په وړاندې وظيفه لري چې دهغه ازاد تکامل او مکمل شخصيت برابر کړي.

يو څه استفاده کي ددغو محدوديتونو نايغ دي چ د قانون په واسطه منحصرآ د نورو د ازاديو او حقوقو پيژندن او رعايت کولو د تامين د اخلاقو صحيح مقتضيا نو د رعايت عمومي نظم او ددولو دسوکالي دپاره ديوي ټولني په شرايطو کي وضع شوي دي . دغه حقوق او ازادي په هڅ هيواد کي د ملثرو ملتونود مقاسد او اصولو په حد ترسره کيد نه شي .

دپيرشمه ماده

ددغي اعلامي د مقررانو څخه هڅ يو بايد داسي تفسير و نه شي چ دکوم دولت دپاره داسي يو حق مامن وي چ ددغه په موجب وکول شي د دغي اعلاميي د مندرجو حقوقو او ازاديو څخه هر يو له مخه يوشي او يا به هغه لاره کي کوم فعاليت ترسره کړي .